

Prop. 40 S

(2016–2017)

Proposisjon til Stortinget (forslag til stortingsvedtak)

Samtykke til at Norges Bank inngår en bilateral avtale med Det internasjonale valutafondet (IMF) om å stille lånemidler til disposisjon for IMF's generelle låneordninger

*Tilråding fra Finansdepartementet 16. desember 2016,
godkjent i statsråd samme dag.
(Regjeringen Solberg)*

1 Innledning og sammendrag

I proposisjonen bes det om Stortingets samtykke til at det inngås en bilateral avtale mellom Norges Bank og IMF om å stille lånemidler tilsvarende 6 mrd. SDR¹ til disposisjon for de generelle låneordninger til Det internasjonale valutafondet (IMF). Basert på valutakursen 2. desember 2016 tilsvarer dette i underkant av 69 mrd. kroner. Avtalen erstatter en tilsvarende avtale med IMF fra 2012 som løp ut 4. november i år.

Mot et bakteppe av en meget usikker økonomisk situasjon internasjonalt inngikk IMF i 2009 en rekke bilaterale innlånsavtaler, deriblant med Norge. Hensikten var å sikre IMF tilstrekkelig tilgang til finansielle ressurser. En ny runde med slike avtaler ble inngått fra og med høsten 2012. De første av disse utløp høsten 2016, deriblant avtalen med Norge på 6 mrd. SDR.

I Finansmarkedsmeldingen 2015 (Meld. St. 29 (2015–2016)) heter det «Regjeringens vurde-

ring er at Norge bør være positivt innstilt om det skulle komme en anmodning om å fornye Norges Banks bilaterale avtale om lån på opp til 6 mrd. SDR til IMF's generelle låneordninger gitt bred internasjonal deltakelse og under forutsetning av Stortingets samtykke. Samtidig er det viktig at det er sammenheng mellom Norges finansielle bidrag og vår innflytelse og representasjon i IMF.» Stortinget hadde ikke merknader til dette, jf. Innst. 325 S (2015–2016).

Det er bred enighet blant IMF's medlemsland om at utlånskapasiteten bør videreføres på dagens nivå. De bilaterale lånene har blitt viktig for å sikre dette. Siden IMF's årsmøte i oktober i år har 28 land inngått eller lovet at de vil inngå nye bilaterale avtaler tilsvarende til sammen 272 mrd. SDR. Dette tilsvarer om lag 95 prosent av volumet i 2012-avtalene. Løftene kommer fra land over hele verden, både tradisjonelle industriland og fremvoksende økonomier, inkludert fra enkelte land som ikke har bilateral avtale fra før. Etter Finansdepartementets vurdering er forutsetningen om bred internasjonal deltakelse oppfylt. Videre mener Departementet det er i Norges interesse også i denne runden å bidra i den internasjonale dugnaden for å sikre IMF tilstrekkelig utlånskapasitet.

¹ IMF's spesielle trekkrettigheter (Special Drawing Rights). Verdien bestemmes som et veid gjennomsnitt av amerikanske dollar, euro, kinesiske renminbi, japanske yen og britiske pund. 2. desember i år var 1 SDR verdt 11,4425 norske kroner.

Samtykke til at Norges Bank inngår en bilateral avtale med Det internasjonale valutafondet (IMF) om å stille lånemidler til disposisjon for IMF's generelle låneordninger

Finansdepartementet tilrår at Stortinget samtykker til at Norges Bank inngår en bilateral avtale med Det internasjonale valutafondet (IMF) om å stille lånemidler tilsvarende 6 mrd. SDR til disposisjon for IMF's generelle låneordninger.

2 Arbeidet med å sikre IMF tilstrekkelig utlånskapasitet

Det internasjonale valutafondet skal fremme internasjonalt økonomisk og monetært samarbeid og yte lån til land med betalingsbalanseproblemer. IMF fungerer i utgangspunktet som en kredittunion der medlemslandene stiller deler av sine valutareserver til disposisjon for fellesskapet. Siden etterspørselen etter lån tidvis er større enn den som kan dekkes gjennom de obligatoriske kvotene hvert medlem må bidra med, har det i tillegg blitt etablert multilaterale og bilaterale innlånsordninger. Den viktigste multilaterale innlånsordningen er «New Arrangements to Borrow» (NAB). I denne ordningen deltar noen av de finansielt sterke medlemslandene, herunder Norge.

Norge stiller per i dag til sammen 5,7 mrd. SDR til disposisjon for IMF's generelle låneordninger, som er åpne for alle medlemsland. Dette tilsvarer i overkant av 65 mrd. kroner. Av disse er 3,76 mrd. SDR ordinære kvotemidler, mens 1,97 mrd. SDR ytes gjennom NAB-ordningen. Norge stiller også 0,6 mrd. SDR i lånemidler til disposisjon for de spesielle låneordningene forbeholdt lavinntektsland.

Mot et bakteppe av en meget usikker økonomisk situasjon internasjonalt inngikk IMF i 2009 en rekke bilaterale låneavtaler. I juni 2009 inngikk Norges Bank og IMF en avtale om et bilateralt lån på inntil 3 mrd. SDR. Dette lånet ble etter hvert innlemmet i en utvidet NAB-avtale. Da kvote- og stemmerettsreformen fra 2010 trådte i kraft i februar 2016, ble de samlede kvotemidlene om lag doblet og den utvidede NAB-ordningen nedskalert. En ny runde med bilaterale låneavtaler ble inngått fra og med høsten 2012, deriblant en avtale med Norge på 6 mrd. SDR som løp ut 4. november i år. En nærmere omtale av disse forholdene finnes blant annet i Prop. 114 S (2011–2012) og i Finansmarkedsmeldingen 2015 (Meld. St. 29 (2015–2016)).

Både for verdensøkonomien og for Norge er det viktig at IMF fungerer godt og er i stand til å fylle rollen sin. Vedvarende sårbarheter og nye risikofaktorer globalt har bidratt til bred enighet blant IMF's medlemsland om at utlånskapasiteten bør videreføres på dagens nivå. Tvil om IMF's

kapasitet vil i seg selv kunne bidra til uro i finansmarkeder, skape usikkerhet og eventuelt forsterke kriser.

Om lag halvparten av IMF's utlånsressurser kommer i dag fra frivillige bidrag gjennom den multilaterale NAB-ordningen eller bilaterale lån. De bilaterale låneavtalene som IMF inngikk fra og med høsten 2012 har nå begynt å løpe ut. Det gjelder blant annet Norges avtale, som var blant de første som ble inngått.

Selv om IMF så langt ikke har trukket på de bilaterale lånene fra den siste runden, utgjør de frivillige bidragene en viktig finansiell buffer for IMF. En vesentlig utvidelse av de ordinære kvotene eller NAB-ordningen vurderes som svært lite sannsynlig de nærmeste årene, blant annet på grunn av motstand i den amerikanske kongressen. De bilaterale låneavtalene har dermed blitt viktig for å sikre IMF tilstrekkelig utlånskapasitet.

Siden IMF's årsmøte i oktober i år har 28 land inngått eller lovet at de vil inngå nye bilaterale avtaler tilsvarende til sammen 272 mrd. SDR. Dette tilsvarer om lag 95 pst. av volumet i 2012-avtalene. Løftene kom fra land over hele verden, både tradisjonelle industriland og fremvoksende økonomier, inkludert enkelte land uten bilateral avtale fra før. I tillegg ga en rekke land, herunder Norge og øvrige nordiske land, positive signaler. Så langt har 9 land, blant annet Danmark, undertegnet nye avtaler. Forutsetningen om bred internasjonal deltakelse er dermed etter Finansdepartementets vurdering oppfylt.

3 Nærmere om Norges bilaterale avtale med IMF

Norge har en god økonomisk og finansiell stilling. IMF er hovedsporet for norsk støtte til kriserammede land som ikke er bistandsmottakere, og det er en norsk grunnholdning å støtte multilaterale institusjoners arbeid. Våre sterke offentlige finanser, store finansformue og betydelige valutareserver gjør det lettere for oss enn for mange andre å stille midler til disposisjon. Internasjonalt vil derfor mange vente at Norge bidrar mer enn landets størrelse og kvote i IMF isolert sett skulle tilsi.

En ulempe med bilaterale lån som finansieringsform er at det kan være vanskelig å lage et rammeverk som sikrer jevn fordeling av finansieringsbyrdene mellom land. I tillegg risikerer man å svekke sammenhengen mellom lands finansielle bidrag og deres innflytelse og representasjon i IMF. Spørsmålet om sammenheng mellom frivillige finansielle bidrag og innflytelse og represen-

Samtykke til at Norges Bank inngår en bilateral avtale med Det internasjonale valutafondet (IMF) om å stille lånemidler til disposisjon for IMF's generelle låneordninger

tasjon er nå med i diskusjonene om den kommende kvote- og stemmerettsrevisjonen i IMF. Det er et skritt i positiv retning, selv om utfallet fortsatt er usikkert. Etter departementets vurdering er det også i denne runden i Norges interesse å bidra i den internasjonale dugnaden med å sikre IMF tilstrekkelig kapasitet.

Norges Bank har bedt Finansdepartementet om å godkjenne at Banken inngår en avtale med IMF som gir IMF anledning til å trekke opp til 6 mrd. SDR. Banken skriver at de ser det som naturlig at Norge deltar når IMF's styre etter grundig diskusjon har konkludert med at IMF fortsatt bør ha tilgang til bilaterale lån. Videre skriver banken at en videreføring av Norges bilaterale låneavtale på nivå med den som utløp i november, er forsvarlig ut fra hensynet til valuta-reservene.

De konkrete avtalene som vil bli benyttet ved fornyelse, bygger på 2012-avtalene med enkelte justeringer som gir långiverne økt innflytelse. Avtalene vil i all hovedsak være likelydende, med felles sluttdato ved utgangen av 2019 og mulighet til ett års forlengelse etter godkjenning av långiver. Långiverne får mer innflytelse over aktivring av låneavtalene enn i 2012-avtalene. Skal avtalene aktiveres for utbetaling, må långivere som står for minst 85 prosent av det samlede beløpet i avtalene stemme for, og summen av tilgjengelige kvoteressurser og NAB-midler må være under 100 mrd. SDR. Departementet vurderer disse endringene som positive.

Avtalen vil innebære at IMF får låneadgang i Norges Bank i form av en trekkrettighet på inntil 6 mrd. SDR. Basert på valutakursen 2. desember tilsvarende dette i underkant av 69 mrd. kroner. Långivere som selv får problemer med betalingsbalansen, vil på kort varsel kunne få tilbake trukne beløp. Trukne beløp vil dermed fortsatt regnes som del av Norges Banks valuta-reserver.

Det er lagt opp til at den bilaterale avtalen inngås med Norges Bank og IMF som formelle parter. Sentralbanklovens § 26 åpner for at «banken kan inngå avtaler om innskudds-, kreditt-, og garantiordninger med utenlandske sentralbanker og andre kredittinstitusjoner og med internasjonale organisasjoner og institusjoner», gitt at

det foreligger «betryggende sikkerhet for dens tilgodehavende». Avtaler etter sentralbanklovens § 26 må forelegges Finansdepartementet for godkjenning. Lån til IMF anses å gi betryggende sikkerhet.

I likhet med de ordinære kvoteressursene og lån under NAB, kan midlene som stilles til disposisjon gjennom den bilaterale avtalen kun brukes til utlån under IMF's generelle ordninger.

4 Økonomiske og administrative konsekvenser

Den administrative oppfølgingen av den bilaterale avtalen med IMF vil i hovedsak skje i Norges Bank. Trekk under avtalen vil kreve omplasseringer av Norges Banks valuta-reserver, som ved utgangen av tredje kvartal 2016 utgjorde 451 mrd. kroner. Norges Bank anslår at de rent administrative kostnadene knyttet til å følge opp lån til IMF vil være av om lag samme størrelse som kostnadene knyttet til oppfølging av andre plasseringer av valuta-reservene.

En låneavtale på 6 mrd. SDR berører forvaltningen av valuta-reservene. For å kunne håndtere potensielt store utbetalinger til IMF på kort varsel må likviditetsgraden i reservene være større enn den ellers ville vært. Dette kan ha kostnader i form av redusert avkastning. Med uendret beløp i forhold til den avtalen som gikk ut i november i år, vil det imidlertid ikke bli noen endring på dette sammenliknet med de siste fire årene, og en videreføring er i følge Norges Bank forsvarlig ut fra hensyn til valuta-reservene.

Som for andre lån til IMF vil avkastningen på trukne beløp være SDR-renten. Den er en sammenveining av kortsiktig statspapirrenter i amerikanske dollar, euro, kinesiske renminbi, japanske yen og britiske pund. For avtaleperioden sett under ett mener Norges Bank at det må påregnes at avkastningen på lån til IMF i gjennomsnitt kan bli noe lavere enn det banken ellers kunne oppnådd.

I den grad avtalen påvirker Norges Banks overskudd vil det påvirke overføringene fra Norges Bank til statskassen med et tidsetterslep.

Samtykke til at Norges Bank inngår en bilateral avtale med Det internasjonale valutafondet (IMF) om å stille lånemidler til disposisjon for IMF's generelle låneordninger

Finansdepartementet

t i l r å r :

At Deres Majestet godkjenner og skriver under et fremlagt forslag til proposisjon til Stortinget om samtykke til at Norges Bank inngår en bilateral avtale med Det internasjonale valutafondet (IMF) om å stille lånemidler til disposisjon for IMF's generelle låneordninger.

Vi HARALD, Norges Konge,

s t a d f e s t e r :

Stortinget blir bedt om å gjøre vedtak om samtykke til at Norges Bank inngår en bilateral avtale med Det internasjonale valutafondet (IMF) om å stille lånemidler tilsvarende 6 mrd. SDR til disposisjon for IMF's generelle låneordninger, i samsvar med et vedlagt forslag.

Forslag

til vedtak om samtykke til at Norges Bank inngår en bilateral avtale med Det internasjonale valutafondet (IMF) om å stille lånemidler tilsvarende 6 mrd. SDR til disposisjon for IMF's generelle låneordninger

I

Stortinget samtykker til at Norges Bank inngår en bilateral avtale med Det internasjonale valutafondet (IMF) om å stille lånemidler tilsvarende 6 mrd. SDR til disposisjon for IMF's generelle låneordninger.
